

I Inleiding

1 Plaatsbepaling en definitie burgerlijk recht

Burgerlijk recht

Het burgerlijk recht, ook wel aangeduid als privaatrecht of civiel recht, regelt de juridische betrekkingen tussen burgers onderling. De belangrijkste kenbron van burgerlijk recht is het Burgerlijk Wetboek (BW). Het burgerlijk recht valt uiteen in *personenrecht* en *vermogensrecht*. Het personenrecht kan weer worden onderverdeeld in *personen- en familierecht* en *rechtspersonenrecht*.

Vermogensrecht

Het *vermogensrecht* houdt een regeling in van de rechten en plichten die onderdeel van een vermogen kunnen vormen. Een vermogen is het geheel van rechten en verplichtingen van een persoon. Het vermogensrecht kan op zijn beurt weer in twee hoofdonderdelen worden verdeeld: *goederenrecht* en *verbintenissenrecht*. Bovendien bestaat er een aantal algemene bepalingen dat voor het gehele vermogensrecht van belang is. Het goederenrecht wordt in een ander deel van deze serie behandeld. In dit boekje gaat het om het verbintenissenrecht (Boek 6) en de algemene bepalingen uit Boek 3 die daarvoor van belang zijn.

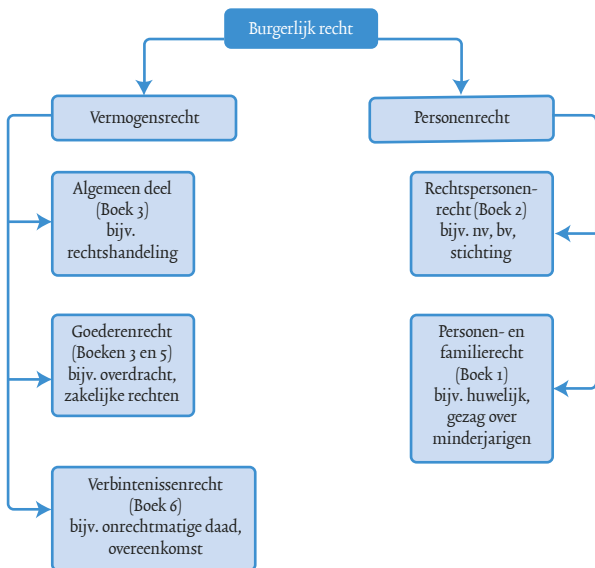
Systematiek van het wetboek

Het algemeen vermogensrecht is neergelegd in de Boeken 3, 5 en 6 van het BW. Uitgangspunt is een rangschikking van de stof van algemeen naar bijzonder ('gelaagde structuur'). Boek 3 bevat een algemeen deel, dat de genoemde algemene bepalingen bevat. Het

goederenrecht is geregeld in de Boeken 3 (bepalingen voor alle goederen) en 5 (bepalingen met betrekking tot zaken). In Boek 6 is het verbintenissenrecht geregeld. In Boek 7 is een aantal bijzondere overeenkomsten geregeld, zoals koop en ruil (titel 1), huur (titel 4), opdracht (titel 7) en aanneming van werk (titel 12). Aan de bijzondere overeenkomsten wordt in dit boekje niet afzonderlijk aandacht besteed.

Ook binnen de verschillende (onderdelen van de) Boeken bestaat een indeling van algemeen naar bijzonder (bijv. titel 6.5 'Overeenkomsten in het algemeen' tegenover afdeling 6.5.5 'Wederkerige overeenkomsten'). Daartegenover staan de zogenoemde schakelbepalingen, die bijzondere regels van overeenkomstige toepassing verklaren op rechtsverhoudingen waarvoor zij strikt genomen niet zijn geschreven (bijv. art. 3:78 BW).

Figuur 1 **Inhoud burgerlijk recht**

2 *Plaatsbepaling en definitie verbintenissenrecht*

Verbintenissenrecht

Het *verbintenissenrecht* regelt de persoonlijke rechten en verplichtingen tussen rechtssubjecten (natuurlijke personen en rechtspersonen) en is hoofdzakelijk neergelegd in Boek 6.

Verbintenis

De term *verbintenis* wordt gebruikt in twee betekenissen. Ten eerste duidt de term *verbintenis* een relatie aan tussen twee (of meer) personen, die als inhoud heeft dat de een (de crediteur of schuldeiser) ergens recht op heeft, waartegenover een daarmee corresponderende verplichting van de ander (de debiteur of schuldenaar) staat. Ten tweede wordt de term *verbintenis* gebruikt om de betrokken verplichting zelf aan te duiden.

Voorbeelden van *verbintenissen*: de verplichting van A om € 100 aan B te betalen; de verplichting van K om een koelkast aan L te leveren; de verplichting van X om het grasveld van Y te maaien.

De bronnen van de verbintenis

‘Verbintenissen kunnen slechts ontstaan, indien dit uit de wet voortvloeit’ (art. 6:1 BW). Voor de totstandkoming van een *verbintenis* is dus steeds een wettelijke grondslag vereist (zie nader nr. 20). Een van de wettelijke bronnen van *verbintenissen* is de overeenkomst (art. 6:213 BW).

3 Rechtshandeling en overeenkomst

Rechtsfeiten

Het recht verbindt aan tal van feiten rechtsgevolgen. Deze *rechtsfeiten* kunnen worden onderverdeeld in *blote rechtsfeiten*, zoals geboorte of tijdsverloop, en *rechtens relevante handelingen*.

Rechtens relevante handelingen

De *rechtens relevante handelingen* kunnen vervolgens in twee groepen worden gedeeld: de *feitelijke handelingen* en de *rechtshandelin-*

gen. Er is sprake van een rechtshandeling wanneer de handeling gericht is op rechtsgevolg. Dat is het geval indien de handelende persoon het rechtsgevolg heeft beoogd.

Het maken van een testament is een rechtshandeling, want het is gericht op rechtsgevolg, bijvoorbeeld dat bepaalde personen bepaalde vermogensbestanddelen zullen erven. Het aanrijden van een voetganger is niet gericht op rechtsgevolg, maar onder omstandigheden (zie nr. 37) verbindt het recht er toch een rechtsgevolg aan, namelijk een verbintenis tot schadevergoeding. Deze feitelijke handeling wordt rechtens relevant, doordat het recht er rechtsgevolgen aan verbindt.

Eenzijdige en meezijdige, gerichte en ongerichte rechtshandelingen

Rechtshandelingen kunnen worden onderscheiden in eenzijdige en meezijdige. Bij de eenzijdige rechtshandeling treedt het rechtsgevolg in door de wilsuiting van één persoon. Er zijn twee soorten eenzijdige rechtshandelingen: gerichte en ongerichte.

De opzegging van een huurovereenkomst door de huurder is een gerichte eenzijdige rechtshandeling, waarbij de verhuurder als geadresseerde fungeert: zonder diens kennisname van de wilsuiting treedt het beoogde rechtsgevolg niet in. Het maken van een testament is een ongerichte rechtshandeling, die tot stand komt zonder dat er een geadresseerde aan te pas komt.

Bij de meezijdige rechtshandeling zijn er corresponderende wilsuitingen van meerdere personen vereist voor het tot stand brengen van het rechtsgevolg.